

Hans Kaldenbach

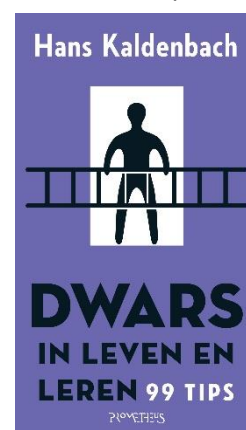
DWARS IN LEVEN EN LEREN, 99 tips, samenvatting.

Wie dwars is krijgt vooral energie als die ergens tégen kan zijn. Een leerling is bijv. tégen school, tégen huiswerk, tégen leren. Een collega krijgt misschien pas energie als zij/hij ergens tegenin kan gaan. Of steekt veel energie in klagen zonder zelf met een voorstel te komen. Misschien komt die pas tot werken als er een deadline, een dwang is.

Dwars zijn is een van onze drie grondhoudingen.

Ik beschrijf drie grondhoudingen in het leven en in leerprocessen:

- Iemand gaat soms kritiekloos mee in wat anderen zeggen of willen.
→ De afhankelijke grondhouding.
- Iemand is soms automatisch tégen.
→ De **dwarse**, tegenafhankelijke, grondhouding.
- Een ander denkt soms na, leest erover, gaat zelf-denken.
→ De onafhankelijke grondhouding.

Iedereen, ook u en ik, reageren vaak afwisselend vanuit ál deze drie grondhoudingen. Bij sommige mensen wordt echter een van deze houdingen dominant.

Hoe reageert u effectief als een collega automatisch tégen is?

Als een collega ergens automatisch tegen is:

* U kunt dan gaan argumenteren, overtuigen. Dan ontstaat vrij zeker een nutteloos 'vechtgesprek'.

* U kunt ook oprecht vragen: *Vertel, ik wil snappen wat je bezwaar is.*

Nu is de kans veel groter dat uw collega echt zélf gaat nadenken, niet alleen maar tégen is.

Kent u dwarsheid van uw leerlingen? Hoe bevordert u dan hun zelfdenken?

- ❖ Ze hebben bijv. een (modieuze) tegenzin tegen school en leren. *School is stom.*
- ❖ Als u ze ergens mee wilt helpen, zeggen ze: *Dat snap ik tóch niet.*
- ❖ Sommigen weten zeker: *Rekenen kan ik niet. Engels is te moeilijk voor mij.*

Leerling: Engels kan ik niet, wij zijn thuis allemaal slecht in talen.

U: *Wat lastig voor je.*

Leerling: Hoe bedoelt u?

U: *Dat je een vak moet doen dat je niet kan dat je moeilijk vindt. [...] Hoe ga je dat nou doen dit jaar?*

Bij dwars tegen-gedrag zoals pesten, vernielen, orde verstoren, etc. kunt u een onverwacht effectieve aanpak gebruiken: *U gaat de 'verdachte' inschakelen als helper!*

Emma wordt gepest door twee meisjes. Zij weten dat u dat weet.

U neemt de pesters apart: *Meiden, willen jullie me helpen? Ik denk dat Emma geplaagd wordt, dat willen we natuurlijk niet in onze klas. Willen jullie kijken of dat echt gebeurt? Zouden jullie haar willen beschermen? Jullie kunnen dat, dat weet ik. ... Ik spreek jullie nog. Alvast bedankt, hè.*

Natuurlijk voelen die twee zich betrappt. U beschuldigt ze echter niet, u maakt ze juist belangrijk.

U kunt 'de verdachte' ook inschakelen als helper:

- als jongeren steeds weer iets doen wat niet mag.
- als leerlingen in de school dingen vernielen.
- als iemand zijn hond laat poepen in de zandbak van de school.
- als jongeren bierflesjes kapot gooien in een speeltuin.

Kent u dit type dwarse, tegenafhankelijke, reacties als u iemand probeert te helpen?

Dat heb ik al geprobeerd,

Bij hem werkt dat niet,

Dat is niks voor mij,

Dat gaat niet,

Dat past niet bij mij,

Dat kan gewoon niet,

Nee, dat vind ik niks,

U snapt het gewoon niet,

Dat lukt toch niet.

Dit vréét energie. U sleurt aan een dood paard. Ga vragen wat ze zélf willen.

Bij tegenafhankelijke jongeren kan de vraag 'wat wil je zelf' veel boosheid oproepen

TEGENSTRIJDIG, DWARS BINNEN UZELF.

U kunt ook een tégen-houding hebben *binnen uzelf*, dus *tegen uzelf*. U hebt bijv. een bepaalde overtuiging of gevoel én tegelijkertijd bestrijdt u die. Het is belangrijk hoe we met dit soort tegenstrijdigheden omgaan, bijv:

- U voelt zich kwetsbaar én u moet van uzelf krachtig en sterk zijn.
- U voelt zich lesbisch én u moet van uzelf hetero zijn.
- U wilt geen voorkeuren hebben in de klas én u hebt ze wél.
- U schaamt zich over iets én u vindt het eigenlijk geen enkele reden om u voor te schamen.

Een oudergesprek. U voelt dat de ouders een beetje gelijk hebben, én dat wilt u niet toegeven aan uzelf. Het kan zijn dat u daardoor onredelijk en onverzettelijk wordt in het gesprek.

Wat doen we vaak met tegenstellingen in onszelf?

Het hebben van tegengestelde gevoelens is meestal ongemakkelijk. We zijn vaak geneigd om dan een deel van die gevoelens en gedachten weg te drukken. Dat heeft echter grote schadelijke effecten:

- De gevoelens gaan ondergronds. Ze blijven effect hebben op uw gedrag, maar nu ongecontroleerd.
- U wordt extremer omdat u een deel van uzelf moet wegdrukken.
- U gaat de gevoelens die u in uzelf bestrijdt dan vaak juist ook in ánderen bestrijden, zoals hier:

Sommige mannen die homo's in elkaar slaan, hebben zelf homoseksuele gevoelens die ze echter zeer fel in zichzelf afwijzen. Ze bestrijden dus in anderen wat ze proberen in zichzelf te onderdrukken.

EN U KRIJGT WAARDEVOLLE, CONCRETE HOOFDSTUKKEN OVER:

- De oorzaken van de dwarse levensinstelling.
- Het veranderen van vooroordelen.
- Het gebruik van absolute en persoon-gebonden taal.
- Feiten, meningen en complotten op school.
- Alledaagse leerzame denkverwarringen, zoals bijv.:

Onbegrijpelijk dat hij een mes meenam naar school.

Uiteraard keurt u het meenemen van messen af. U moet dat echter juist wél willen begrijpen (de leerling wil stoer zijn, wil zich kunnen verdedigen), dan kunt u er veel effectiever op reageren.

U zou kunnen zeggen: *Ik zou een slechte vakvrouw, vakman zijn als ik het onbegrijpelijk vond.*

Hans Kaldenbach

Dwars in leven en leren, 99 tips. Uitgeverij Prometheus, Amsterdam, 2021. Prijs ± € 16,00

Van dezelfde auteur, bij dezelfde uitgever, prijspeil augustus 2021

* <i>Dwars in leven en leren, 99 tips</i>	2021, 1 ^e druk	ISBN 90 446 4953 6	€ 16,00
* <i>Lastige ouders, moeilijke leerlingen, 99 tips</i>	2020, 4 ^e druk	ISBN 90 446 4294 0	€ 15,00
* <i>Korte lontjes, 99 tips voor het omgaan met jongeren in de klas</i>	2021, 19 ^e druk	ISBN 90 446 3141 8	€ 16,00
* <i>Machomannetjes, 99 tips... straatcultuur terug te dringen uit uw school</i>	2020, 17 ^e druk	ISBN 90 446 1813 6	€ 16,00
* <i>Respect, 99 tips voor het omgaan met jongeren in de straatcultuur</i>	2020, 38 ^e druk	ISBN 90 446 0706 5	€ 12,00
* <i>Doe maar gewoon, 99 tips voor het omgaan met Nederlanders</i>	2020, 52 ^e druk	ISBN 90 446 3559 1	€ 10,00

Voor een lezing of training, **ook bij u op school:** kaldenbach@telfort.nl

Voor digitale samenvattingen van bovenstaande boeken: www.hanskaldenbach.nl